

4. Učitelj kaže, da ljubi svoj poklic, če vedno zvesto spolnuje svoje dolžnosti, — tudi takrat, kadar so mu grenke in težavne, kadar ga svet slabo plačuje, ali kadar, namesto da bi žel veselje, zadovoljnost in hvalo, pa mora prenašati grajanje in gerdo nehvaležnost.

5. Učitelj kaže, da ljubi svoj poklic, ako se prizadeva, da se vedno bolj izobražuje. On dobro vé, da je vednost pri duši to, kar so pri telesu oči. Izobražen učitelj je kakor luč, ki sveti po hiši družini, da more delati in se veseliti. Vednost, če ima vest za svojo gospodinjo, je blagoslov, kateri se razširja od dežele do dežele po vsem svetu. — Učitelj, ki ljubi svoj poklic, pa se tudi trudi, da to, kar sam vé, tudi po pravi poti razširja med svoje učence in med vso srenjo. On dobro vé, da bi bila vsa njegova učenost in vednost, kakor pokopan zaklad, če bi ž njo ne znal koristiti svojim učencem in sosedom.

6. Učitelj kaže, da ljubi svoj poklic, če je v vseh rečeh vsem lep izgled. Kaj bi pomagalo, če bi učitelj učil in kazal le z besedo, sam pa bi drugače delal! Kjer ne zdajo lepi nauki in opominjanja, zda lep izgled, po katerem se vsak raje ravna, kakor po suhih pravilih.

Tako, ljubi moj, se vede in obnaša učitelj, komur je njegov lepi poklic pri srcu. On živi veselo in zadovoljno, ker le dobro dela in razširja, kjer in kolikor more, — in njegovo naj večje plačilo mu je presladka svest, da je kaj storil za božjo čast in za srečo svojega naroda.

Lepa odreja.

b. Kako varovati, da se otroci ne spridijo.

Lepa odreja se tudi prizadeva, da otrokom, kolikor je mogoče, odpravlja vse, kar bi jim utegnulo škodovati ali nevarno biti, posebno pa skerbi, da otroci ne pridejo k ljudem, kateri niso za nje, postavim k takim, ki pohujšljivo govore, se nespodobno vedejo, kolnejo, razgrajajo i. t. d. Učenik naj tedaj svojih učencov nikoli ne pusti samih, naj jim vedno dá kaj opraviti i. t. d. — Rejnik ne sme pozabiti, da so otroci otroci, to je, da so nevedni, nepremišljeni, radovedni, da vse radi poskušajo, vse poželé, da so slabi in se tedaj lahko kaj poško-

dujejo in spridijo. Marsikaj, kar odraščeni nič ne škoduje, škoduje otrokom, in jih spridi. Gledati se mora tudi na osebnost zrejenecov. Različen je človek po telesu, različen še bolj po dušnih zmožnostih in serčnih nagnjenjih. Večkrat se mora tedaj kakemu otroku kaj odreči, kar se sme kakemu drugemu dovoliti, — postavim, otrokom, ki preradi blebetajo in hočejo vedno prvi odgovarjati, se ne sme pustiti, da bi prepogosto odgovarjali; takim pa, ki so bolj boječi in tihi, naj se dovoli govoriti in glasno odgovarjati.

Rejniku pa je vender nemogoče, da bi mógel otrokom vse prikriti in vse od njih odverniti, kar jim škoduje in jim je nevarno. Potrebno je tedaj, da se otroci tako napeljujejo, da sami časoma spoznavajo, koga se morajo varovati in ogibati. Otroci se morajo tedaj opominjati in svariti. Kako pa naj se opominja? Opominjati se ne sme prepogosto, temuč samo takrat, kadar je treba. Prepogostno opominjanje stori, da otroci oterpnejo, in za nobeno besedo ne marajo. Zato marsikteri učenik toži: „Stokrat sem že učencem prepovedal to in uno, pa vse nič ne pomaga!“ — Vidiš, ljubi moj, ravno zato, ker si že tolikrat prepovedoval, so se otroci že navadili tvojega svarjenja, in že ne poslušajo, kar jim prepoveduješ. — Opominjati se ne sme prenapeto, — posebno ne s kako lažjo. Otroci kmali zapazijo zvijačo, in potem tudi resnice ne verjamejo. Posebno dobro je, če se otroci opominjajo v podobi kake lepe, primerne povestice in se varno zavračajo na dobre zglede in na svoje lastne skušnje. — Opominjati se mora pa tudi ljubeznjivo in po očetovsko, zraven pa previdno in varno, da otroci ne zvejo kaj, kar še ne vedo; — postavim, ne bilo bi prav, če bi se imenoval kake pregrehe nečistosti i. t. d. Ako mora rejnik kaj tacega omeniti, naj omeni vselej prav modro, previdno in spodobno, da več ne škoduje, kakor pa koristi. — Vsako opominjanje naj bo tedaj v pravem času in po pravi poti.

Ako pa pri otrocih lepi nauki in modre opominjanja ne zdamo, da bi se hudo nagnjenje z lepim poravnalo, je pa treba tudi ojstreje ravnati. Kazati se mora naj pred na žalostne nasledke, kateri pridejo za pregreški. Požrešniku naj se, postavim, pové, da bo zbolel, da se bo mogel postiti, grenke zdravila piti i. t. d.; nečednemu otroku naj se kaže, kako ga bo sram, — prepirljivemu, kako ga bodo iz družbe spodili, — pozabljivcu,

da bo mogel večkrat zastoj kam iti i. t. d., — lenemu, da ne bo imel kaj jesti, — lažniku da mu nihče ne bo verjel, če bo tudi resnico govoril i. t. d. — Hudo, vrašeno nagnjenje pa naj se tudi naravnost zatira s kaznijo. Preden pa se kaznuje, naj se žuga, toda ne prepogosto in nikoli kaj tacega, kar se ne more in ne sme spolniti, — zakaj kar se žuga, se mora tudi na tanko zgoditi, če je treba. Rejnik naj žuga previdno, in naj bo potem tudi mož beseda. Ko pa je tudi žuganje zastoj, mora priti napovedana kazen. Kaznovati pa se nikoli ne sme zato, da bi se otroku hudo storilo, temuč le z edinim namenom, da bi se pri otroku hudo nagnjenje zatiralo, in da bi se hudobija odvernila, — tedaj vselej le iz ljubezni, ne pa iz maščevanja do otroka.

c. Kako se pregreški ozdravljajo.

Rejnik mora pri otrocih posebno gledati na take pregreške, ki izvirajo iz kakega napčnega nagnjenja in so stanovitni, kakor je, postavitim, svojoglavnost, nagnjenje k tatvini i. t. d. Taki pa se težko naravnost spoznajo in zavračajo, — večkrat jih še le takrat zapazimo, ko so se že globoko vkoreninili. Pri vseh priložnostih si mora rejnik prizadevati, da spozna in najde take pregreške, pa tudi njih izvirke, to je, da zvé, od kod izhajajo. Posebno težko je najti dušne pregreške, kateri so zelo skriti, in se nam včasih še celó kažejo, kakor da bi bili kaj dobrega. Rejnik mora na tanko vediti, kakošno mora biti vsako nagnjenje samo na sebi, pa tudi v primeri z drugimi, in mora to, kar se kaže, primerjati s tem, kar more biti. On naj otroke vedno opazuje in z drugimi primerja, in naj se o tem tudi s kom posvetuje. — Ko zapazi kaj napčnega, naj gre hitro tudi do pravega izvirka ali vzroka pregreškovega. Veliko pregreškov izvira že pri otroku, — na njegovem životu, na prirojenih nagnjenjih, v njegovem popačenem duhu i. t. d.; včasih pa pregrešek tudi izhaja iz otrokove okolice, to je, ako je pri takih ljudeh, v takem kraju, kjer se ga je kaj slabega prijelo. Pregovor pravi: „Kakor stari delajo, tako se mladi učé.“ — Vzrok marsikterih pregreškov je tudi že v odreji. Velikrat bi se staršem in učnikom lahko reklo: „Kaj pa vidiš pezder v očesu svojega brata, bruna pa, ki je v tvojem očesu, ne čutiš? Ali, kako moreš reči svojemu bratu: Brat! pusti, da ti bom iz-

derl pezder iz očesa, ko sam v svojem očesu ne vidiš bruna? Hinavec! izderi popred bruno iz svojega očesa, in potem glej, da izdereš pezder iz očesa svojega brata!“ Luk. 6, 36.

Ko rejnik najde pri otroku izvirek ali vzrok pregreška, naj ga precej pri začetku, kar je mogoče, ustavlja in zatira. Ni prav, če kdo meni, da se bo ta ali uni pregrešek v poznejših letih znabiti sam odpravil ali saj zboljšal; — temuč misliti se mora, da dalje, ko se odlaša, težje se odpravi in zatare kaj slabega, nazadnje pa se še celó nič pomagati ne more. Pregovor pravi: „Drevesce ravnaj, dokler je mladó, staro se ti uklonilo ne bo“. Zrejenču pa naj se tudi živo pred oči postavljajo žalostni nasledki njegovega pregreška, da bi se ga tudi sam rad znebil. — Ako ni otrok posebno termast in hudobne volje, naj se le ljubeznjivo in krotko zavrača in napečuje na pravo pot k poboljšanju. Razlaga naj se mu, da se človek lahko kaj odvadi in kaj navadi, in tedaj tudi lahko poboljša, če ima le resnično voljo za to. Dobro pa si naj rejnik zapomni, da naj tudi po poti poboljšanja počasi stopa, in da nikakor ne preobloži svojega zrejenca, da ne omaga. Počasi se daleč pride! In če tudi zrejenec zopet zajde na svojo prejšno krivo pot, naj ga rejnik zopet poterpežljivo zavrača, in naj ne obupa, da bi se poboljšal. Saj se še odraščeni človek težko odvadi kake nerodnosti, ktera mu je že preveč zašla za kožo.

Podlaga izobraženosti.

Podlaga vse izobraženosti in učenosti so začetne šole. — Izobraženost in učenost ste pa dve reči, ktere človeka plemenite, in mu lajšate pot do pravega namena, to je, da je človek že tukaj na zemlji srečen in da ne zgreši srčce, ktero mu je Bog v svojem kraljestvu — v obljubljeni nebeški deželi pripravil.

V šoli se otroci štirih poglavitnih predmetov vadijo: kerščanskega nauka, branja, pisanja in številstva.

Pervine štiri skupaj
Življenje časno srečno
Dajejo nam že tukaj,
In unkraj groba večno. —

Kerščanski nauk je naj imenitnejši vseh predmetov, — je začetek znanja in vse modrosti, — je vratar in svetilo ne-